

Tema: Jesmo li jednaki? – Ljudska prava

Tema ljudskih prava obrađuje se u tri zasebna dijela. U svakom dijelu obrađuje se jedno konkretno pitanje te nude različiti uvidi i izazovi.

- 1. dio** Moja prava
- 2. dio** Tvoja prava
- 3. dio** Prava na djelu

Svaki se dio sastoji od:

- smjernica za nastavnike
- aktivnosti
- pratećih vizualnih i tekstualnih materijala
- predloženih internetskih materijala

Aktivnosti mogu obuhvaćati rasprave koje vodi nastavnik, grupni rad, samostalno učenje te korištenje povijesne građe iz primarnih i sekundarnih izvora. Nastavnici mogu odlučiti koje će nastavne i grupne aktivnosti provesti.

Pregled teme

„Gdje naposljetku počinju univerzalna ljudska prava? U malim mjestima, blizu doma – tako neposrednim i tako malim da se ne mogu vidjeti ni na jednoj karti svijeta. Međutim, to je svijet pojedinca; susjedstvo u kojem živi; škola ili fakultet koji pohađa; tvornica, farma ili ured u kojemu radi. To su mjesta gdje svaki muškarac, žena, i dijete traže jednaku pravdu, jednake mogućnosti, jednako dostojanstvo bez diskriminacije. Ako ta prava ne znače ništa tamo, malo znače bilo gdje drugdje. Ako ih udruženim nastojanjima građana nećemo štiti kod kuće, uzalud ćemo tražiti napredak u širem svijetu.”

Eleanor Roosevelt, „U našim rukama” (govor održan 1958. povodom desete godišnjice Opće deklaracije o ljudskim pravima)

Što su prava? Prava su slobode dane ljudima na temelju pravnog sustava, socijalnog ugovora ili etike. Prava se često promatraju u vezi s konkretnim društvenim skupinama (manjinama) ili sa svim pojedincima. Ta druga kategorija univerzalnih prava odgovara pojmu ljudskih prava. Ljudska prava osnovne su ljudske slobode, zasnovane na načelima poštovanja pojedinca i na pretpostavci da svako ljudsko biće zaslužuje da se s njime postupa jednako i dostojanstveno. Iako se ljudska prava niti poštuju niti primjenjuju u mnogim dijelovima svijeta, svi ljudi svugdje imaju pravo na njih. Rad na temeljitom shvaćanju ljudskih prava važan je aspekt našeg položaja u društvu kao pripadnika globalne ljudske zajednice. Također je važno proučiti povijest ljudskih prava kako bismo uvidjeli na koji su način prava utjecala (ili ne) na društva. Ljudi su u povijesti bili lišeni svojih prava, a često su ih morali vraćati mirnim ili nasilnim putem. Borba za prava i danas traje u mnogim dijelovima svijeta.

KUĆA EUROPSKE POVIJESTI

Kako bismo razumjeli utjecaj ljudskih prava u svakodnevnom životu i preuzeli naš dio odgovornosti u uravnoteženju naših prava s pravima drugih, moramo znati što ljudska prava zapravo jesu. Što su onda ljudska prava? Odakle dolaze? Kako utječu na čovječanstvo? Kako utječu na mene?

Definicije

Ljudsko pravo

Ljudska prava osnovna su prava i slobode na koja svi ljudi imaju pravo bez obzira na državljanstvo, spol, nacionalno ili etničko podrijetlo, rasu, vjeru, seksualnu orijentaciju, jezik ili drugi položaj.

Ljudska prava obuhvaćaju građanska i politička prava, kao što je pravo na život, slobodu i slobodu izražavanja, ali i socijalna, kulturna i ekonomska prava, uključujući pravo na sudjelovanje u kulturi, pravo na hranu, pravo na rad i pravo na obrazovanje. Međunarodno i nacionalno pravo te ugovori štite i zagovaraju ljudska prava. Opća deklaracija o ljudskim pravima temelj je međunarodnog sustava zaštite ljudskih prava, a usvojila ju je opća skupština Ujedinjenih naroda 10. prosinca 1948. Taj se dan svake godine slavi kao Međunarodni dan ljudskih prava. U trideset članaka Opće deklaracije utvrđena su građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava svih ljudi. Riječ je o viziji ljudskog dostojanstva koja nadilazi političke granice i autoritete, a vlade obvezuje da zagovaraju temeljna prava svakog pojedinca.

(prema definiciji organizacije [Amnesty International](#), 2015.)

Etika

Moralna načela kojima se pojedinac vodi u svojim postupcima i djelovanju.

Znanstvena grana koja se bavi moralnim načelima.

(prema definiciji [rječnika Oxford](#))

Prava manjina

Nastojanja nedominantnih skupina za očuvanje vlastitih kulturnih, vjerskih ili etničkih razlika započela su usporedno sa stvaranjem nacionalnih država u 18. i 19. stoljeću. Osnivanjem Lige naroda i usvajanja nekoliko manjinskih sporazuma počinju se priznavati i štititi prava manjina prema međunarodnom pravu. Nakon što su 1945. osnovani Ujedinjeni narodi kako bi zamijenili dotadašnju Ligu naroda, u njihov je okvir također postupno ugrađen niz normi, postupaka i mehanizama povezanih s pitanjem manjina.

(prema definiciji [Ureda Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava](#), 2010.)

Povlastica

Konkretna ili posebna korist ili prednost koju uživa osoba, trgovačko društvo ili društvena skupina, a nadilazi uobičajene koristi drugih građana. Izvanredna ili posebna moć ili izuzeće. Pravo, moć, oslobođenje od obveza ili imunitet koju uživa osoba ili društvena skupina koja može biti u sukobu sa zakonom ili iznad njega. Povlastica je oslobođenje od određenog tereta dokazivanja ili dolaska na sud, a koja se određenim osobama ustupa uz pravnu pretpostavku da su položaji koje zauzimaju ili dužnosti koje obnašaju takve da iziskuju njihovu potpunu predanost te stoga bez tog ustupka ne bi mogli učinkovito obnašati te dužnosti u korist javnog dobra.

(prema definiciji [Rječnika prava](#))